

ZISKY SLOVENSKÝCH BÁNK BOLI VLANI AJ VĎAKA VYSOKÝM ÚROKOM REKORDNÉ

Ku koncu roku 2023 slovenské banky vykázali čistý zisk cez 1,2 miliardy eur (Graf 1). Aj po zohľadnení inflácie ide o najvyšší zisk v histórii. Čistý úrokový výnos stúpol medziročne o 27 % (NBS). Výnosy z úrokov boli výrazne vyššie než náklady na úroky.

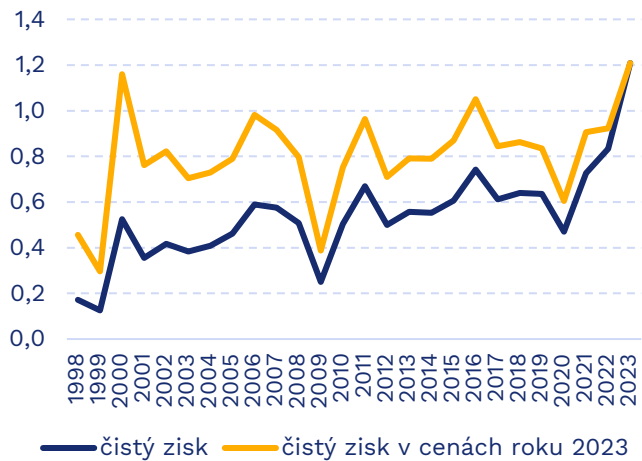
- V minulom roku bola priemerná úroková miera na nové úvery (úvery na nehnuteľnosti, spotrebné a ostatné úvery) pre domácnosti vo výške 5,01 %.
- Priemerné sadzby na nových vkladoch s dohodnutou splatnosťou (termínované vklady) pre domácnosti boli 2,97 % (splatnosť 1 rok), 2,19 % (1-2 roky) a 2,38 % (nad 2 roky) - Graf 2.
- Vysoké úrokové sadzby viedli k nižšiemu záujmu domácností a firiem o úvery. Takisto spôsobili, že dlžníci môžu mať väčšie problémy so splácaním, čo bankám zvýšilo kreditné riziko. Banky preto sprísnil podmienky poskytovania úverov. Všetky tieto faktory mali vplyv na prepád medziročného rastu úverov.
- V tomto roku ziskovosť bánk výrazne poklesne z dôvodu zavedenia nového bankového odvodu.

INFLÁCIA V EUROZÓNE KLESÁ NAD OČAKÁVANIA

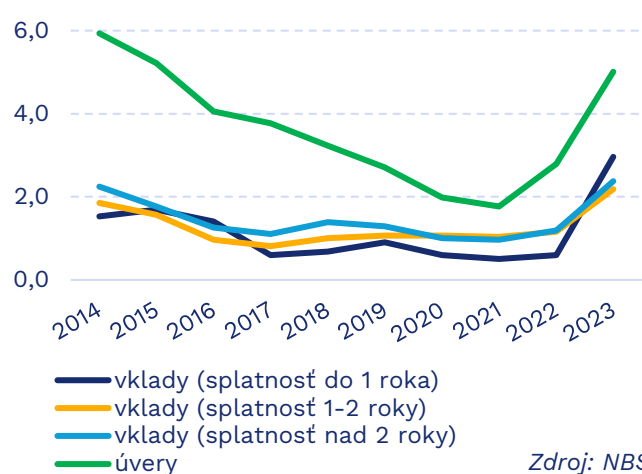
Harmonizovaná inflácia (HICP) na Slovensku v marci 2024 klesla na 2,5 % (Eurostat - Graf 3). Trhy očakávajú pokles úrokových sadzieb Európskej centrálnej banky (ECB) už v júni, nakoľko inflácia v eurozóne klesla na 2,4 % oproti prognózovaným 2,6 %.

- Najrýchlejší rast cien na Slovensku zaznamenali v marci služby (4,2 %). Ceny potravín rástli výrazne pomalšie ako predošlé mesiace (1,9 %) a ceny energií z dôvodu regulácie opäť klesali (-0,5 %).
- Rýchlejší rast ostatných zložiek spôsobuje, že jadrová inflácia (HICP bez energií a potravín) bola v marci 2024 na úrovni 3,8 %. Stále je nad priemerom eurozóny (2,9 %), ktorý dosiahol v marci dvojiročné minimum.
- Podľa najnovšej prognózy NBS inflácia klesá vďaka prísnejšej menovej politike a poklesu cien na komoditných trhoch. V roku 2024 by mala dosiahnuť 2,8 %, v rokoch 2025-26 stúpne na 3,7 % z dôvodu očakávanej deregulácie cien energií.
- ECB v snahe udržať infláciu na úrovni 2 % v strednodobom horizonte naposledy zvýšila úrokovú sadzbu v septembri 2023 na 4,5 %. Odvtedy ju drží na 22-ročnom maxime.
- Predpovedaná inflácia eurozóny v roku 2024 je 2,3 % a 2 % rok neskôr. Bank of America očakáva prvé zníženie úrovekovej sadzby v júni 2024. Do konca roka môže ísť o celkový pokles o 1,1 percentuálnych bodov v štyroch krokoch.

Graf 1: Čistý zisk bánk na Slovensku (v mld. €)

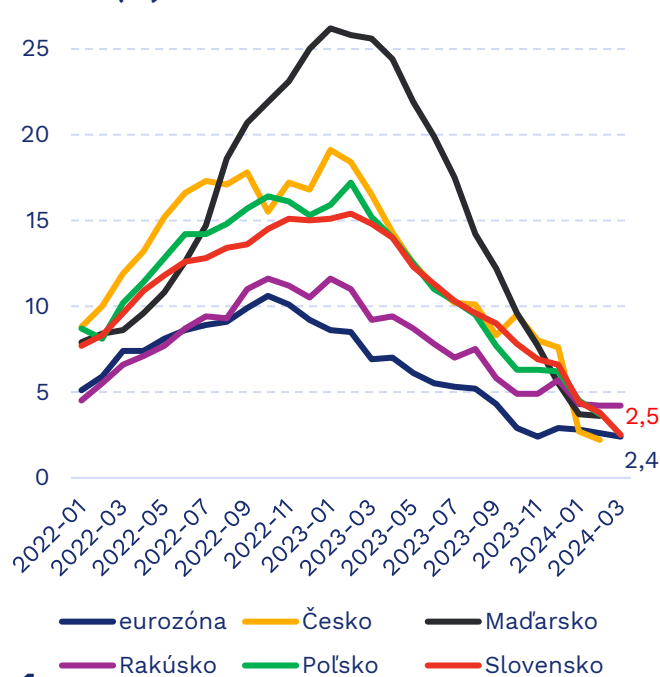

Graf 2: Úrokové miery z nových úverov a nových vkladov s fixnou splatnosťou pre domácnosti (%)

Zdroj: NBS

Graf 3: Harmonizovaná inflácia, medziročná zmena (%)

Zdroj: Eurostat

NA SLOVENSKU DÝCHAME V POROVNANÍ SO ZVÝŠKOM EÚ VIAC ZNEČISTENÝ VZDUCH

Z pohľadu podielu predčasných úmrtí spôsobených znečistením ovzdušia je Slovensko podľa OECD treťou najhoršou krajinou v EÚ.

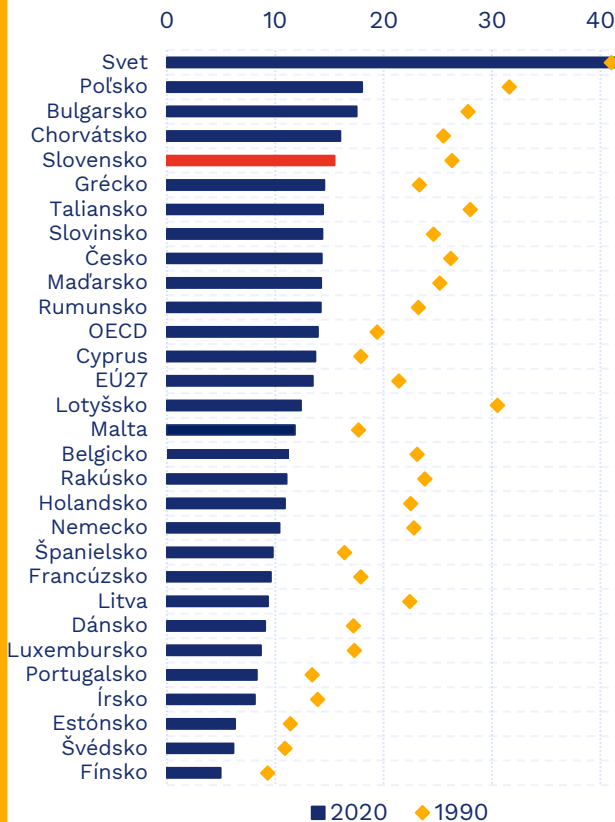
- Obyvatelia Slovenska sú v porovnaní so zvyškom únie nadmerne vystavení pevným časticiam PM2,5 (maximálne 2,5 mikrometrov v priemere).
- S objemom 15,5 mikrogramov PM2,5 na meter kubický vzduchu ($\mu\text{g}/\text{m}^3$) je Slovensko v rámci EÚ štvrté po Poľsku (18,2), Bulharsku (17,5) a Chorvátsku (16). Priemer EÚ je $13,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (Graf 4).
- Priemysel produkuje relatívne nízke emisie pevných častíc. Za viac ako 82 % znečistenia sú zodpovedné domácnosti. Ide o najväčšie percento spomedzi krajín OECD.
- PM2,5 zvyšujú riziko astmy, kardiovaskulárnych a pľúcnych ochorení. Zhoršené ovzdušie bolo v roku 2019 na Slovensku príčinou 9,3 % zo všetkých predčasných úmrtí. V EÚ máme tretí najvyšší podiel po Bulharsku (9,7 %) a Poľsku (10,5 %), pričom priemer EÚ je 6 %.
- Dlhodobým riešením môže byť výmena kotlov na pevné palivo v domácnostiach či zvyšovanie tepelnej efektivity domov. Oba programy dotuje štát cez schémy ako Zelená domácnostiam.
- Dlhodobo sa naše ovzdušie zlepšilo z $26,3 \mu\text{g}/\text{m}^3$ PM2,5 v roku 1990 na $15,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$ v roku 2020. Svetový priemer sa zhoršil zo $41 \mu\text{g}/\text{m}^3$ v roku 1990 na $42,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$ v roku 2020. Najhorší vzduch dýchajú na severe Afriky, Arabskom poloostrove či v Indii.

POČET ÚMRTÍ NA SLOVENSKU KLESOL TAKMER NA PREDPANDEMICKÚ ÚROVEŇ

V minulom roku zomrelo na Slovensku 54-tisíc ľudí. To je o 26 % menej ako v pandemickom roku 2021 a o 9 % menej ako v roku 2022. Celkový počet úmrtí bol len o 1 % vyšší ako päťročný priemer 2015 – 2019 pred nástupom pandémie.

- Štruktúra úmrtí v SR sa dlhodobo nemení okrem obdobia pandémie. Tri hlavné príčiny boli aj v roku 2023 choroby obehovej sústavy (45 %), nádory (25 %) a dýchacej sústavy (6 %) – Graf 5.
- Počet úmrtí z dôvodu COVID-19 klesol z 15-tisíc (20 % na celkových úmrtiach) v roku 2021 na 0,5-tisíc (1 % na celkových úmrtiach) v roku 2023. Pandémia si za roky 2020–2023 vyžiadala 22-tisíc obetí (ŠÚ SR). SR patrila v období COVID-19 medzi krajiny s najvyššou nadmernou úmrtnosťou v EÚ.
- Priemerný vek dožitia dlhodobo rastie. Výnimkou bolo obdobie COVID, keď v roku 2021 klesol na 74,6 roka. V roku 2022 bol na Slovensku 77 rokov, priemer EÚ bol 80,6. Počet úmrtí v SR stúpne so starnutím ľudí zo silných povojnových ročníkov.

Graf 4: Priemerná koncentrácia pevných častíc PM2,5 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ v roku 2020 a 1990

Poznámka: Údaje pre skupiny krajín (svet, EÚ a OECD) sú z roku 2019

Zdroj: OECD

Graf 5: Príčiny úmrtí v SR (počet osôb)

